

Народознавче свято „Великдень“

Обладнання: світлиця, святково прикрашена малюнками, висловами, писанками, рушниками, рецептами приготування святкових страв до Великодня.

Ведуча: Сьогодні у нас незвичайне свято, яке ми присвятимо одному найдавнішому, найбільшому, найурочистішому святу – Великодню.

Святом із свят та торжеством з торжеств є світле Христове Воскресіння, або Пасха. Це насамперед, головне християнське свято.

Учениця

Великдень всіх нас
На гостини просить,
Малює сонце полотно небес.
В траві фіалочки зітхають
І пролісок тремтить увесь,
Розквітла яблунька аж сяє –
Христос Воскрес! Воістину Воскрес!

Разом: Христос Воскрес! Христос Воскрес!

Ведуча. Останній перед Паскою тиждень називають Страсним. Чи знаєте ви, чому таку назву дали наші предки? Що треба було робити під час Страсного тижня?

Учениця. У великий, або Чистий четвер на цьому тижні йдуть до церкви і слухають "страсті" – розповідь про Христа. Цей день – день весняного очищення, протягом якого всі господарки і господарі наводили порядок в стайнях, коморах, на подвір'ї в хаті – все повинно бути чистим і святковим. У чистий четвер господині, поруч з іншою роботою, готували сіль для великоднього столу. Вони брали грудку солі, загортали її в ганчірку і клали у піч. Коли ганчірка вже обгорить, сіль збирали і зберігали до Великодня. Вранці на Великдень, як прийдуть, бувало, з церкви і сядуть за стіл розговлятися, господар клав цю сіль на хлібину і все це ставив на покутті під образами. Цю сіль зберігали і давали худобі при шлункових недугах.

У Чистий четвер до схід сонця купались, щоб тіло було чистим. Дівчата, щоб бути гарними, "вмивалися з яєчка": клали крашанку в миску з водою.

А господарі в цей день кололи „кабанів“, бо ж на великодньому столі повинні бути шинка й ковбаса, а ще різали поросятко, бо за старим звичаєм разом з пасхою в церкві святили й печене порося з шматками хрину в зубах.

Ведуча. А чим займаються господині в п'ятницю? Яка приємна робота припадає на цей день?

У п'ятницю ні мити, ні прости не можна. Великий гріх рубати дрова.

За давнім звичаєм саме в п'ятницю пекли паски. Щоб паска вдалася гарною, усі

виходили з хати. Коли садили паску в піч, молилися. Деякі господині обмахували віником усі кути хати: „Буду паски в піч саджати, а ви, таргани і блошиці, стоноги, пріч із моєї хати. Виходьте з моєї світлиці в темницю!“

Ведуча. А еще на Пасху пекли вкусные, сладкие сдобные булки – куличи.

Сценка „Куличик“

Действующие лица:

бабушка
внучка
внук

(все трое в нарядных фартуках)

Бабушка:

Внучка, братишку скорее покличь,
Да рукава закатайте повыше –
Будем мы делать пасхальный кулич.

Внучка: Только бы вышел!

Внук: Только бы вышел!

Бабушка:

Всякое дело – учебу, работу
Брань ли духовную, внешнюю битву
Мы, уповая на Божьи щедроты,
Чем начинаем?

Внуки: Смиренной молитвой!

Бабушка:

Верно, ребятки!
Попросим у Бога
Ангельской помощи нам на подмогу!
Наши труды для трапезы любви.

Вместе: Господи Боже наш, благослови!

Бабушка:

Хоть и чиста эта белая мучка,
Все же сквозь сито просей её, внучка!

Внучка:

Много здесь, бабушка, примесей разных,
Мелких комочков, соринок скрыто.

Бабушка:

Исповедь нам от грехов и соблазнов
Помыслы чисты как доброе сито.

Грешник раскаянный Богу милее,
Пусть ко Творцу припадает творенье.
Сердце свое уподобим елею,
Всё покрывал глубоким смиреньем.

Внук:

Масло и яйца, изюм, кардамон –
Щедро положим в кулич без опаски...

Бабушка:

Но никогда не поднимется он,
Если не будет в нем доброй закваски!
Помыслы наши – пустая химера,
Если любви не сопутствует вера.

Внучка: Сделано тесто с умом и сноровкой.

Внук: Дело закончим горячей духовкой.

Бабушка: Вот и кулич наш на праздничном блюде.

Вместе: С Пасхой Христовой вас, добрые люди! *(кланяются).*

(Запись колокольного звона)

Учениця. *(Тримає паску)*

Та що там говорити?
Важливіша я тут,
Без мене вас до церкви
Святити не підуть.
Я голова над вами,
Мій рід йде з давнини,
Шанують нас віками
І славлять щовесни.
Та й з паскою Великдень
Звуть люди не землі,
Тоді день є великий,
Як паска на столі.
До того ж я багата
Родзинками й медком,
Їдять мене на свята
Із м'ясом, молоком.

Ведуча. А зараз у мене для вас загадка!

Красно катається – всьому світу диво оголошується. *(Пасхальне яйце)*

З давніх-давен писанки були вірними помічниками й захисниками наших предків. Їх вважали символом добра, сонця. Наші предки вірили, що писанка має магічну силу, вона приносить добро, щастя, достаток, захищає від усього злого, недоброго. Писанка – це символ краси, весни, Великодня й України.

Учениця (*тримає писанку*)

Я писана красуня –
Вся в рисках і квітках,
Красу митців несучи я,
Їх славлять у віках,
Мене кладуть у свято
На пишному столі,
Щоби моїм убранством
Втішалися малі.

(Пісня „Писанка“)

Ведуча. Як з'явилася традиція фарбувати яйця? (Після Вознесіння Ісус велів учням йти по світу і проповідувати народів своє вчення. Відправилася проповідувати вчення Христа і Марія. Прийшла вона в Рим, в імператорський палац. В ті далекі часи кожен приходив до імператора обов'язково приносив якийсь подарунок: багаті – коштовності, а бідні – що могли. У Марії нічого з собою не було, крім віри в Христа. Подала вона імператору просте куряче яйце і відразу голосно-голосно вимовила головна звістка: „Христос воскрес“. Здивувався імператор і сказав: „Як можна повірити в те, що хтось може воскреснути з мертвих? Важко в це повірити, як і в те, що це біле яйце може стати червоним!“ Поки він говорив ці слова, яйце стало змінювати свій колір: воно порожевіло, потемніло і нарешті, стало яскраво – Червоні. Так було подаровано перше пасхальне яйце).

Ведуча. Пропоную послухати розповідь про писанки.

Учень. „Писанка“ – це значить писати за допомогою воску та фарби. Писанку не можна розмалювати, коли ти з ким-небудь посварився чи був у гніві, бо це символ сонця і добра. Найчастіше розписували 13 яєць: 12 апостолів та Спаситель.

Учениця. Інсценування „Писанки“

В хаті на осонні
Сяду на ослоні,
Сяду я скраєчку –
Розпишу яєчко.
Нумо, пензлик, потанцюй,
Гарно писанку малюй.
Буде небо і земля,
І ставочок, і поля,
Сильний і міцний дубок,
А на ньому – яструбок.
Буде в мене писанка,
Про Україну пісенька.

(Пісня „Писанка“)

Учениця. Візерунки на писанки наносили так: на шкарлупі гарячим воском наводили місця, які хотіли залишити білими, і яйце занурювали, скажемо, у зелену фарбу. Потім покривали воском дільниці, які писанкар хотів бачити зеленими, і яйце кидали в іншу фарбу. Наприкінці крашанки ставили в піч, і віск розтавав.

Кольори, в які фарбували яйця, мали свою мову:

червоний – радість життя;

жовтий – місяць, зорі, тепло, врожай;

блакитний – здоров'я;

зелений – весна, воскресіння природи;

чорний з білим – пошана духів;

коричнева – мати земля, її врожаї, щедрість.

Учениця.

В наших писанках Великдень
Дзвоном трепетна луна,
А орнаменти казкові
Підказала нам весна.

Ведуча. Та повертаємося до Страсного тижня. Надходить субота. Чим займалися господині в суботу???

Готували м'ясні страви:

смажене поросся, ковбаси, пекли мандрику – сирну бабку.

Увечері господиня клала в кошик паску, поросся, мандрику, крашанки, писанки, ковбаси, масло, сало, мед, сіль, цукор, пшоно, ніж, землю, шматочок чорного хліба, білу глину, мак – для освячення в церкві.

Ведуча. Світлої неділі скрізь звучить вітання „Христос воскрес!“ У відповідь: „Воістину воскрес!“ За давньою традицією, після такого вітання люди тричі цілуються і вручають одне одному писанки або великодній дар. Три дні святкують, нічого не роблять, лише ходять у гості і веселяться.

Ведуча. Улюбленими великодніми забавами і дорослих, і дітей були ігри з яйцями крашанками. Ось деякі з них.

„У трапка“. Гравця відводили далеко від крашанки, і він, закривши шапкою обличчя, намагався підійти до неї.

„У кидка“. Дві крашанки клали так, щоб між ними не могло прокотитися трете. Гравець кидав між яйцями свою крашанку намагаючись відразу два яйця розбити.

„Битки“. Гравці „стукалися“ крашанками. Чия розбивалася, той і виграв.

Учениця. Старі люди вважали, що великодні ігри сприяють поселенню доброго духу в душах і родинах. На те він і Великдень.

Ведуча.

Христос Воскрес! – шепочуть діти,
Христос Воскрес! – українські діти,
Радійте всі – ви наші друзі.
Христос Воскрес! – моя родино,
Моя хатино, мій садочку.
Тож хай воскресне наша Україна,
Як наш Христос Воістину Воскрес!

Ведуча. Ось і підходить до завершення наше свято. Доки люди пишуть писанки, доти буде світ. Тож тішимося Воскресінням Господнім, любимо один одного, даруймо один одному писанки: На щастя, на долю, на віки вічні!

(Пісня „Молюсь до Бога“)